

Overheidsautomatisering en rekeningrijden zijn qua maatschappelijk belang en publieke belangstelling met stip de belangrijkste ICT-projecten geweest in 2007. Veel maatschappelijke projecten steunen zwaar op ICT. Kunnen wij als discipline hiervoor eigenlijk onze verantwoordelijkheid nemen? *Door Paul Klint, voorzitter IPN*

Maatschappelijk onverantwoord?

Naar aanleiding van een stuk in het Financieel Dagblad over de kostenoverschrijdingen bij overheidsautomatisering door collega's Groote en Verhoef, vond in juni een kamerdebat plaats. Hulde dat ze dit thema aan de orde hebben gesteld, jammer dat ze zich op een discutabele Amerikaanse studie hebben gebaseerd en van de verkeerde cijfers zijn uitgegaan. De afstand tussen de vooral bedrijfs-economische en organisatorische problemen die zich in deze projecten voordoen en onze reguliere onderzoeksthema's is vaak erg groot, maar de berichten over falende ICT-projecten stellen ons vak als geheel toch in een slecht daglicht.

Ook het rekeningrijden staat volop in de aandacht. Dat is vermoedelijk een project dat qua kosten en functionaliteit uit de hand gaat lopen, maar dat is hier niet mijn punt. Het baart mij grote zorgen dat alle gepresenteerde technische oplossingen van een centrale database uitgaan, die alle verkeersbewegingen registreert. Ik hoef de Tweede Wereldoorlog er toch niet bij te halen om aan te tonen dat dit een slecht idee is? Het zou veel beter zijn als privacygevoelige informatie de auto niet verlaat en er alleen op basis van geaccumuleerde waarden wordt afgerekend. Ook hier geldt: we kunnen als onderzoekers zeker een bewijsbaar werkende oplossing bedenken zonder privacyproblemen, maar hoe kunnen we ervoor zorgen dat die oplossing in het voortdurende project rekeningrijden wordt overgenomen?

Voorlopige conclusie uit deze twee voorbeelden is dat het in dergelijke ICT-projecten niet lukt om universitaire kennis in te

brengen en onze suggesties een effectieve rol te laten spelen. Ik weet natuurlijk best dat beide in breder perspectief terzijde kunnen worden geschoven omdat politieke en sociale overwegingen een rol spelen, maar momenteel staan we als discipline wel erg buitenspel. Overigens ken ik, naast grote overheidsprojecten, ook diverse universitaire ICT-projecten die erg geholpen zouden zijn met enig gezond ICT-verstand.

Een aantal routes om onze invloed te vergroten wil ik u voorleggen. Lokaal kunnen we als ICT-onderzoekers contact zoeken met kritieke ICT-projecten binnen onze eigen organisaties en daar gevraagd of ongevraagd advies leveren. Onze studenten Requirements Engineering zijn momenteel bijvoorbeeld bezig om de (afwezig!) requirements van een landelijk, universitair, ICT-project boven water te krijgen. Beter laat dan nooit. Landelijk kunnen we aan een brancheorganisatie als ICT-Office of aan VNO-NCW voorstellen om in kritieke kwesties een advies van ons in te winnen. Verder kunnen we streven naar een Raad van ICT Adviseurs (RIA) van de Tweede Kamer, naar analogie van de Raad van Economische Adviseurs (REA). Ik doe maar wat suggesties.

Ter relativering, de REA is bijna opgeheven wegens te onafhankelijke advisering. Misschien houden de politiek of universitaire bestuurders wel niet van onafhankelijk advies, maar we moeten toch proberen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid serieus te blijven nemen. **I/O**